

Nr 583.

Av herr **Holmström m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 264, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 och 2 §§ förordningen den 28 september 1928 (nr 376) om särskild skatt å vissa lotterivinster, m. m.

I proposition nr 264 om särskild skatt å vissa lotterivinster har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen bl. a., att det nu på totalisatorinsatser utgående avdraget skall förhöjas från 20 till 25 % samt att den sålunda höjda delen av avdraget skall som en »vinstskatt» ingå i den allmänna budgeten och alltså icke tillföras stuteriväsensdets fond.

Kungl. Maj:t har i propositionen icke alls beaktat den särställning totalisatorn intager, dels ur fiskalisk synpunkt i förhållande till staten och dels med hänsyn till denna spelforms säregna struktur och från alla andra lotterityper helt skilda tekniska utformning.

På grund av den form, 1923 års riksdagsbeslut om totalisatorns införande i Sverige fick, borde det vara uteslutet att som i propositionen skett ur enbart fiskalisk synpunkt föreslå, att själva totalisatorn skall av de mottagna spelinsatserna inleverera en förhöjd andel till staten, vilka medel därefter skulle kunna disponeras som en vanlig statsinkomst. 1923 års riksdag har nämligen som villkor för totalisatorns tillåtande uppställt det bestämda och generella villkoret, att de från totalisatorn till statsverket inlevererade medlen skola helt och hållet disponeras för hästavelsbefrämjande ändamål. Att vissa belopp av totalisatormedel ändock de facto vissa budgetår disponerats för andra statsutgifter rubbar icke den av 1923 års riksdag fastslagna principen, ty i de fall så skett har det uteslutande rört sig om överskottsmedel ur stuteriväsensdets fond, vilka de år det gäller icke disponerats för hästavelsändamål. Det förtjänar i detta sammanhang särskilt understrykas, att riksräkenskapsverket vid förarbetena till årets statsverksproposition ifrågasatte ändring i denna princip, vilket emellertid avvisades av chefen för jordbruksdepartementet. Det i propositionen föreslagna förhöjda avdraget från spelinsatserna skulle alltså på ett radikalt sätt rubba de av riksdagen fastslagna principerna för totalisatorn. Totalisatorn har aldrig varit avsedd att vara annat än en institution i tjänst hos och till fromma för landets hästavel och stuteriväsensdets, och då departementschefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet tydligt uttalat, att syftet med propositionen icke är att tillföra staten ytterligare skatteintäkter, borde så mycket mindre skäl föreligga att rycka undan hela den grund på vilken

totalisatorinstitutionen vilar. Statens hästavelsvärdande arbete torde under efterkrigstiden med dess hjälpbehov till grannländerna och övriga härjade områden bli ställt inför så maktpåliggande uppgifter, att ett rubbande av 1923 års riksdagsbeslut nu borde vara principiellt ännu mera betänkligt än någonsin.

Ehuru propositionen i vad den rör totalisatorn redan av ovan framhållna principiella skäl icke borde kunna av riksdagen bifallas, tala emellertid även andra omständigheter lika starkt för ett avslag. Departementschefen utgår från att totalisatorn i stort sett är jämförbar med övriga inom landet förekommande lotteriformer. Redan 1924 års skatteberedning har emellertid påvisat att så icke är förhållandet, och de synpunkter skatteberedningen i detta sammanhang framhållit äga i dag samma giltighet, ehuru de icke alls synas ha beaktats vid propositionens utformande.

Vad departementschefen i första hand förbisett är att totalisatorspelarna genom det nuvarande 20 %-iga avdraget redan äro föremål för en beskattning, som i realiteten är mångdubbelt hårdare än i någon annan lotteri- eller spelform.

I ett lotteri gör allmänheten sina insatser *en gång* till varje dragning, vilken äger rum med i regel en månads mellanrum eller vid tippning en gång per vecka. Vid en hästsporttävling däremot består varje tävlingsdag av i regel minst åtta löpningar. Den spelande delen av publiken på en hästsportsbana torde göra sina insatser i dagens samtliga lopp, vilket betyder att en spelare får vidkännas 20 % avdrag på sina insatser *åtta gånger under en och samma dag*. Att detta är en ytterst hård beskattning — i realiteten betydligt hårdare än i något annat lotteri — torde icke kunna bestridas, och den största varsamhet borde därför ligga i statsmakernas eget intresse beträffande en spelform som redan är föremål för så avsevärda avdrag. Det i Sverige tillämpade avdraget på 20 % ligger bland de högsta i Europa och torde utgöra vad som rimligen kan uttagas utan risk för bakslag. I Danmark har man på senare år höjt avdraget över 20 % och detta har uppenbarligen blivit för mycket för publiken, som i skrämmande stor omfattning vänt sig till illegala bookmakers med sina insatser. Det är också ett egendomligt sammanträffande, att endast några veckor efter det riksdagen beslutat en straffskärpning för att om möjligt stävja ett efter kriget befarat bookmakeri, kommer föreliggande proposition med förslag om en så kraftig höjning av avdraget från spelarnas insatser, att just detta förslag måste innebära ett ytterst kraftigt incitament till illegal vadhållning. Att denna fara — speciellt i tider med nedåtgående konjunkturen — icke är någon lös konstruktion står klart för varje i hithörande frågor initerad, och denna synpunkt är förtjänt av den största uppmärksamhet.

I nära sammanhang härmed står det förhållandet, att den i propositionen föreslagna »skatten» icke i första hand träffar vinnarna på totalisatorn utan däremot utan urskillning drabbar alla som göra insatser, bland vilka de förlorande utgöra den stora majoriteten. Detta är naturligtvis — som också 1924

års skatteberedning framhåller — ett ytterst otillfredsställande förhållande som måste komma att stå i strid med den allmänna rättsuppfattningen. Att i dessa tider av hårdaste beskattning pålägga den hästsportsintresserade allmänheten en sådan pålaga som alldeles blint träffar spelarna, måste komma att medföra en reaktion, som erfarenhetsmässigt kommer att kraftigt gynna den illegala vadhållningen. Att just totalisatorn, som på grund av varje »dragningsdags» sönderfallande i åtta var för sig redan högt beskattade enheter, skall drabbas av en »vinstskatt» på *alla insatser* i motsats till alla andra lotterier måste innebära en direkt orimlighet, vilken dessutom kommer att motverka sitt eget syfte och medföra vådliga konsekvenser för hela totalisatorinstitutionen.

En jämförelse med exempelvis penninglotteriet bör i detta sammanhang vara av betydande intresse. Av detta lotteris nuvarande omslutning kr. 9 000 000 utgår kr. 5 940 000 i vinster. Av dessa äro emellertid kr. 1 265 000 på 25 kr. och följaktligen skattefria. Av det återstående vinstbeloppet, kr. 4 675 000, uppbäras 20 % eller kr. 935 000 i skatt. Skulle däremot det *nuvarande* avdraget som verkställes i totalisatorn tillämpas på penninglotteriet, komme detta att innebära att spelarna som kollektiv enhet finge avstå kr. 1 800 000 varje dragning, eller nära dubbelt så mycket som nu är fallet. Och om det i propositionen föreslagna förhöjda avdraget för totalisatorn på samma sätt tillämpades på penninglotteriet, skulle detta komma att uppgå till kr. 2 250 000 per dragning. Att ett sådant avdrag skulle vara orimligt högt och motverka sitt eget syfte torde vara ganska klart. Men det är då att märka, att ett dylikt avdrag i penninglotteriet skulle drabba spelarna allenast en gång per månad, medan det på en hästsportsbana träffar den spelande allmänheten i regel minst åtta gånger på en och samma tävlingsdag.

En annan synpunkt bör i detta sammanhang understrykas. I alla lotterier gäller att spelaren icke behöver erlagga någon skatt för att bli i tillfälle att inköpa själva lottsedeln eller avlämna sin tippningskupong. Men beträffande totalisatorn föreligger även här en skiljaktighet till spelarens nackdel. För att få tillträde till tävlingsbanan, där totalisatorn är belägen, måste entrébiljett lösas, och på denna får vederbörande erlagga nöjesskatt, som ju numera delvis är statlig. Staten uttager alltså av totalisatorspelaren en skatt för att han överhuvud skall bli i tillfälle att göra sina insatser, något som saknar motsvarighet inom allt annat spel. Även detta förhållande medverkar till, att totalisatorspelarna redan nu äro avsevärt högre beskattade än deltagare i andra lotterier.

Tendensen i propositionen att sätta totalisatorn i betydligt sämre och hårdare beskattad klass än varje annan existerande form av lotteri, framstår emellertid allra tydligast, om man analyserar vinstbeloppens fördelning vid totalisatorspelet. I intet lotteri eller i tippningen beskattas eller ifrågasättes heller i propositionen beskattning av vinster på högst 25 kr., och i varulotte-

rierna är denna skattefria gräns dragen vid 100 kr. En ingående utredning vid alla landets hästsportsbanor rörande vinstbeloppens fördelning har i detta hänseende givit ett mycket intressant resultat. Genom tidningarnas rubriker om de höga totalisatoromsättningarna samt genom att enstaka höga odds sticka i ögonen och uppmärksammas, kan man lätt få den uppfattningen, att de vid totalisatorn utbetalade vinstbeloppen äro särskilt höga. Den verkställda utredningen har emellertid helt och hållet jävat denna uppfattning. Av utredningen framgår nämligen att under hela år 1944 på landets samtliga trav- och galoppbanor inlöstes sammanlagt 1 717 286 vinstkvitton. *Av dessa vinster voro icke mindre än 1 535 636 st. eller 89,42 % på högst 25 kr.* Dessa siffror visa ju alldeles tydligt, att därest det icke är meningen att behandla totalisatorspelarna på ett helt annat sätt än övriga spelare, så bör propositionens förslag i vad det rör totalisatorn icke genomföras.

Departementschefen motiverar sitt förslag om det höjda avdraget med att detta avser att tillskapa en ny form för uttagande av den skatt som redan nu författningsenligt skall utgå för totalisatorvinster. Men när det nu visar sig att 90 % av vinsterna *icke äro beskattningsbara enligt normer vari ingen ändring föreslagits*, borde väl ändock detta argument sakna bärkraft. Något skäl att behandla totalisatorn hårdare än exempelvis varulotterier lär icke kunna förebringas. För dessa är den skattefria gränsen satt vid 100 kr. Skulle denna tillämpas på totalisatorn visar det sig emellertid att endast något mer än 1 % av vinsterna bleve skattepliktiga, och enbart praktiska synpunkter borde då tala för att förslaget får falla. Att dessa synpunkter icke varit främmande för departementschefen, som själv erkänner olägenheten av att den föreslagna anordningen skulle träffa spelarna blint och utan urskillning, är tydligt och understrykes än mera därav, att han alternativt förutsätter att förhöjningen av avdraget icke skall vinna riksdagens bifall. Härtill kommer — som 1924 års skatteberedning riktigt framhållit — att, på grund av de upprepade avdragen från insatserna och andra omständigheter, någon nettovinst ytterst sällan uppstår för en totalisatorspelare. Det kan f. ö. nämnas, att en av säkerhetspolisen verkställd grundlig utredning av hithörande förhållanden i samband med det bekanta åtalet mot italienaren Senise till fullo bekräftar denna uppfattning.

Av över förslaget hörda myndigheter och institutioner har endast en, nämligen statskontoret, tillstyrkt den nu ifrågasatta ändringen för totalisatorns vidkommande. Den statliga myndighet, som har den utan jämförelse bästa överblicken över hithörande förhållanden, lantbruksstyrelsen, har på det bestämdaste avstyrkt den ifrågasatta höjningen av totalisatoravdraget. Lantbruksstyrelsens motivering för detta avstyrkande torde vara förtjänt av allvarligt beaktande. Alldeles särskilt bör uppmärksammas den farhåga lantbruksstyrelsen uttalar för att ett bifall till förslaget icke blott skulle komma omsättningarna att sjunka utan även medverka till att vadhållningen på tota-

lisatorn alltmer komme att glida över på hasardspelets plan, en utveckling som det sannerligen icke bör ligga i statsmakternas intresse att främja.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att propositionen nr 264 i vad den avser ändring av det nu på totalisatorinsatser utgående avdraget måtte av riksdagen avslås.

Stockholm den 27 april 1945.

Nils Holmström.

Uddo R. Jacobson.

Nils A. Larsson
i Östersund.

I. Pettersson
i Rosta.

Aron Gustafsson
i Lekåsa.

E. Thorell.

J. Onsjö.

E. Pettersson
i Ersbacken.

Gösta Liedberg.

E. Birke.

Hjalmar Svensson
i Grönvik.

Stig Janson
i Frändesta.

Gust. Nilsson
i Göingegården.

Åke Wiberg.

Anders Pettersson
i Dahl.

Hjalmar Nilson
i Spånstad.

Brynolf Stattin.

Andr. Andersson
i Gisselås.